

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **J. F.**, zast. opatrovníkem Městem Břeclav, se sídlem nám. T. G. Masaryka 3, Břeclav, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 8. 2013, č. j. 491210059, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 9. 2013, č. j. 41 Ad 37/2013 - 5,

t a k t o :

I. Kasační stížnost se odmítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Dne 9. 1. 2014 byla Nejvyššímu správnímu soudu doručena kasační stížnost žalobce (dále jen „stěžovatel“) směřující proti v záhlaví označenému usnesení Krajského soudu v Brně. Dříve než Nejvyšší správní soud přistoupil k věcnému přezkumu kasační stížnosti, zabýval se tím, zda jsou splněny podmínky řízení.

[2] Zdejší soud zjistil, že stěžovatel byl rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi ze dne 8. 9. 2004, č. j. 12 Nc 132/2002 – 74, zcela zbaven způsobilosti k právním úkonům. Dle sdělení Okresního soudu v Břeclavi bylo stěžovateli opatrovníkem ustanoveno Město Břeclav. Podle § 33 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen s. ř. s.), účastník je způsobilý samostatně činit v řízení úkony v tom rozsahu, v jakém má způsobilost vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti. Podle § 35 odst. 1 s. ř. s. účastník, který nemá procesní způsobilost, musí být v řízení zastoupen zákonným zástupcem.

[3] Způsobilost vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti je vymezena předpisy občanského práva. Od 1. 1. 2014 přitom došlo ohledně způsobilosti nabývat právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem k výrazné změně zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem (dále jen „o. z.“). Oproti zákonu č. 40/1964 Sb., občanskému zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník z roku 1964“), kromě terminologických změn spočívajících zejména v návratu k pojmu svéprávnosti, namísto způsobilosti k právním úkonům, došlo i ke koncepční změně spočívající v tom, že člověk již nemůže být svéprávnosti zcela zbaven, ale vždy pouze omezen (viz zejména § 57 odst. 1 o. z.).

[4] V případě stěžovatele však došlo ke zbavení způsobilosti k právním úkonům podle občanského zákoníku z roku 1964 platného do 31. 12. 2013. Podle přechodného ustanovení vyjádřeného v § 3032 odst. 1 o. z. pak platí, že „*[k]do byl podle dosavadních právních předpisů zbaven způsobilosti k právním úkonům, považuje se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona za osobu omezenou ve svéprávnosti podle tohoto zákona*“. Ačkoliv uvedené ustanovení hovoří pouze o omezení ve svéprávnosti, nestanoví v jakém rozsahu tato osoba omezena ve svéprávnosti je.

[5] Při výkladu tohoto ustanovení je možné v prvé řadě poukázat na § 3032 odst. 2 o. z., podle kterého „*[k]do byl podle dosavadních právních předpisů omezen ve způsobilosti k právním úkonům, považuje se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona za osobu omezenou ve svéprávnosti podle tohoto zákona a je i napříště způsobilý právně jednat v rozsahu stanoveném dosavadními právními předpisy, nerozhodne-li soud podle tohoto zákona jinak*“. Podle tohoto ustanovení jsou tak od 1. 1. 2014 osoby omezené ve způsobilosti k právním úkonům za účinnosti občanského zákoníku z roku 1964 způsobilé právně jednat v rozsahu, ve kterém nebyly ve způsobilosti k právním úkonům omezeny podle dosavadních předpisů. Výkladem opaku je tudíž možné dojít k závěru, že ve zbývajícím rozsahu nadále nejsou způsobilé právně jednat. S ohledem na shodnou dikci první části § 3032 odst. 2 s § 3032 odst. 1 o. z. by bylo možné dovodit, že i v případě osob zbavených způsobilosti k právním úkonům má mít stejná dikce stejný význam, tedy takové osoby by byly i nadále fakticky nezpůsobilé právně jednat s ohledem na předchozí zbavení způsobilosti k právním úkonům v plném rozsahu. Tento výklad by však byl podle soudu nesprávný, neboť by jednak popíral doslovné znění § 3032 odst. 1 o. z., kde se výslovně hovoří jen o omezení ve svéprávnosti, za druhé by byl i proti cíli nové právní úpravy, která zjevně směřovala k tomu, aby žádná osoba již nebyla zcela zbavena svéprávnosti.

[6] Rozsah omezení svéprávnosti je však podle § 57 odst. 1 o. z. oprávněn určit pouze soud, a to v řízení podle § 34 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Nejvyšší správní soud tedy není oprávněn sám posoudit rozsah omezení svéprávnosti. Na druhou stranu § 64 o. z. stanoví, že rozhodnutí o omezení svéprávnosti nezbavuje člověka práva samostatně jednat v běžných záležitostech každodenního života a § 2066 o. z. stanoví, že osoba omezená ve svéprávnosti je způsobilá darovat a přijmout dar malé hodnoty nebo dar vzhledem k okolnostem obvyklý. Z těchto ustanovení tedy vyplývá, že omezení svéprávnosti soudem se nemůže týkat běžných záležitostí každodenního života a darování či přijímání darů malé hodnoty nebo darů obvyklých vzhledem k okolnostem. Osoby, které byly zbaveny způsobilosti k právním úkonům podle občanského zákoníku z roku 1964, se tedy staly od 1. 1. 2014 *ex lege* způsobilé právně jednat v rozsahu, kde o. z. stanoví nemožnost omezení jejich svéprávnosti. V tomto rozsahu přitom nedochází k přezkoumání jejich způsobilosti podle § 3033 odst. 1 o. z., který stanoví nepřímé přechodné období tři let, ve kterém musí být svéprávnost soudem znovu přezkoumána, jinak dojde po uplynutí této doby k nabytí svéprávnosti bez dalšího. Tento výklad přitom respektuje to, že rozsah omezení svéprávnosti by měl být v zájmu omezované osoby i osob třetích zřejmý ať již přímo ze zákona nebo z příslušného rozhodnutí soudu tak, aby bylo zřejmé, v jakém rozsahu může či nemůže daná osoba právně jednat.

[7] V projednávané věci šlo přitom v řízení před žalovaným o žádost stěžovatele o přiznání starobního důchodu. Otázku starobního důchodu i s ohledem na částku, o kterou se

pokračování

zpravidla bude měsíčně jednat, a která často bude jediným příjmem dané osoby, nelze rozhodně podle Nejvyššího správního soudu považovat za běžnou záležitost každodenního života ve smyslu § 64 o. z. Stěžovatele je tedy třeba nadále považovat s ohledem na § 33 odst. 3 s. ř. s. za nezpůsobilého samostatně činit úkony v řízení, kde se rozhoduje o jeho starobním důchodu. Stěžovatel tedy sám nemá způsobilost kasační stížnost podat a v řízení o kasační stížnosti vystupovat, neboť podle § 35 odst. 1 s. ř. s. platí, že účastník, který nemá procesní způsobilost, musí být v řízení zastoupen zákonným zástupcem. Jím podaná kasační stížnost tedy má vadu spočívající v absenci zastoupení zákonným zástupcem.

[8] Podle § 37 odst. 5, věty první, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. platí, že předseda senátu usnesením vyzve stěžovatele k opravě nebo odstranění vad podání a stanoví k tomu lhůtu. Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2014, č. j. 9 Ads 23/2014 – 28, byl proto opatrovník stěžovatele vyzván, aby se vyjádřil, zda na stěžovatelem podané kasační stížnosti trvá. Opatrovník pak dopisem ze dne 18. 3. 2014 sdělil, že na podané kasační stížnosti netrvá. Za této situace tedy nebyla ani dodatečně napravena podmínka povinného zastoupení stěžovatele zákonným zástupcem podle § 35 odst. 1 s. ř. s. a Nejvyššímu správnímu soudu tak nezbylo, než kasační stížnost podle § 46 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 120 s. ř. s. odmítnout. Nejvyšší správní soud považuje nicméně za nezbytné upozornit na to, že stěžovatel byl zbaven způsobilosti k právním úkonům již v roce 2004 a toto zbavení způsobilosti k právním úkonům nebylo nijak přerušeno, tedy trvalo nepochybně i v době rozhodování žalované. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, přitom upravuje procesní způsobilost v § 29 a povinné zastoupení v § 32 odst. 1 v zásadě shodně s § 33 odst. 3 a § 35 odst. 1 s. ř. s.

[9] O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. března 2014

JUDr. Radan Malík
předseda senátu